

עבודה זרה עב

שווערד

1. חידושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף עב עמוד

א [לדידך מזבננא לך. פרש"י ז"ל וקנו מידו, וכן בדין דאי לא במאי קני, ולא שיקנו מידו שימכור באותה שעה, דהווא קנין דברים הוא, ועוד היכי אמרינן קנה קמא, אלא שקנו מידו שהוא מוכרה לו מעתה, ואם תאמר והא אסמכתא היא, יש לומר בדאמר ליה מעכשיו, אי נמי דליכא אסמכתא אלא באומר אם לא עשיתי כדפרישנא בדוכתה.

ב [האי זוזי אנסוה. פירש רש"י ז"ל זה שנתן לו מאה ועשרים אנסיה למוכרה, וכל כמה דלא יהבו ליה כולי האי לא הוי דעתיה לזבונה, ואיהו אי מזבננא לה מדעתאי אמר לה והאי לא מדעתיה זבנה אלא על כרחיה עכ"ל, ולפי זה הפירוש שהוא הנכון אף על גב דיהיב ליה קמא מאה ועשרים או יותר לא קנה דהא לא נתקיים התנאי לזבונה מדעתיה, וכן כתב רבינו הרמב"ן ז"ל ושלא כדברי הראב"ד ז"ל, ומיהו כתב רבינו הרמב"ן ז"ל דודאי אי אמר ליה בפירוש אי מזבננא לה לעולם בכמה דמזבננא לה לדידך מזבננא לה במאה קנה קמא דהוה ליה כמאן דמקבל עליה כל אונסא דמתיליד עכ"ל... [עיין ברא"ש סימן כג]

ג [כדשיימי בי תלתא כו' אפילו תרי מגו תלתא. פירוש כשומת בית דין, ואף על גב דקיימא לן דכל דלא פסק זוזי לא גמר והקנה, התם הוא בשמכר סתם דמוכר סבר שמא יזולזל לוקח דמיו הרבה ולוקח סבר שיעלה הרבה, אבל בשמכר לפי מה שיפסקו אחרים גמרי ומקנו.

ד [אמר כדשיימי ביה תלתא ואתו ביה תלתא ושיימינהו כו'. ק"ל דאי בדשיימוה קמאי בברירת שניהם או מדעתם מאי טעמא דרב פפא, ואי בדשיימוה שלא מדעתו מאי טעמא דרב הונא בריה דרב יהושע, ויש לומר דלעולם בשלא שמוה בברירתו לפי שלא היה רוצה לברור, וחברו בירר שלשה לפניו ולא מיחה, ורב פפא סבר דאפילו הכי דינא [הוא] דמעכב, ורב הונא סבר דכיון שסירב בתחילתו שלא לבא לברור ולא מיחה בברירתו של זה אין לו לחזור ולברור על הספק שאינו הולך אלא בעקיפין...

ה [ודקתני שאין חבור לטהרה. פירשה רש"י ז"ל לענין עירוב מקואות שאם אין באחת מהן ארבעים סאה אין הנצוק והקטפרס והמשקה טופח מצרפן לעשותן מקוה שלם והטובל שם לא עלתה לו טבילה ואע"ג שגופו עולה בהם ... ומיהו עדיין קשה דמשמע דדוקא משקה טופח אינו חבור במקואות הא טופח על מנת להטפוח חבור וכדתניא טופח על מנת להטפוח חבור וכן פירשה רש"י ז"ל בפרק המביא גט לענין עירוב מקואות, וקשיא דהא תנן במסכת מקואות (פ"ו מ"ז) ומייתנין לה בפ"ק דיבמות (ט"ו א') עירוב מקואות כשפופרת הנוד בעביה ובחללה כשתי אצבעות חוזרות למקומן, אלמא לא סגי בטופח על מנת להטפוח, ור"ת ז"ל תירץ שהנקב צריך שיהא רחב באותו השעור אבל המים העוברים בתוכו סגי בטופח להטפוח, והקשה ר"י ז"ל דשיעורא דמים גופיהו תנן במסכת מקואות (פ"ו מ"ט) (עירוב) [על רום] כקליפת השום שהוא יותר מטופח להטפוח, ועוד דכיון דהתם בפרק המביא מייתנין מעיקרא הא דנצוק והקטפרס והדר מייתנין אידך דטופח על מנת להטפוח חבור ודחינן דילמא ההיא לענין מקואות ורבי יהודה היא, מכלל דאידיך לאו לענין עירוב מקואות היא כלל.

2. חידושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף עב עמוד ב

א [תרגומה רב ששת בגוי המערה כו' כחו של גוי דרבנן בעלמא הוא. פירוש דאע"ג דמגעו גם כן מדרבנן וגם סתם יינו, מכל מקום יש במגעו כעין יין נסך של תורה, אבל כחו לגמרי הוא מדרבנן ואין כיוצא בו ביין נסך על

הרוב, שאין הרוב מנסכין אלא במגע, וחומרא יתירה הוא שהחמירו בכחו מפני חשש מגעו, הילכך מאי דנפק לברא גזרו ביה רבנן מאי דגואי לא גזרו ביה רבנן.

[ב] כתב רש"י ז"ל הלכה כרב ששת דאין אדם חולק עליו ואם שפך גוי מן הכלי מותר מה שנשאר בכלי עד כאן, גם הרב בעל התרומות כרש"י ז"ל וכן דעת גדולי התוספות וכן פסק הר"ז הלוי ז"ל וכן הדברים נראין, ומיהו דבריו של רש"י ז"ל תמהין היאך יהא מותר מה שנשאר בכלי דהא איהו ז"ל פסק דנצוק חבור כדאיתא בסמוך, ונראה כי דעתו ז"ל דכחו של גוי מדרבנן בעלמא הוא ואפילו תימא דגזרו במאי דנפק לברא איסור הנאה, במאי דקאי לגואי כשם שלא גזרו בו משום כחו כך הקלו שלא לגזור בו משום נצוק לבראי.... [עיינן ברא"ש סימן כה]

3. רא"ש מסכת עבודה זרה פרק ה

סימן כג: ...והלכתא כרב יעקב מנהר פקוד. ואפילו אי בעי קמא למיתב מאה ועשרים קנה השני. כיון דבשעת המכר קנה השני לא יתבטל המקח בשביל תוספת דמים של זה. ואם ידע הראשון קודם המכירה שרצו ליתן לו בשדה מאה וכ' ואמר לו חנם לי במאה וכ' ומכרה לשני אפילו בזה קנה השני דהתנאי לא היה אלא אי מזבנינא לאחר בשוייין דהיינו מאה זוזי וכיון שנתנו להם בה מאה וכ' אין כאן תנאי.

סימן כה: המערה מכלי אל כלי המערה ממנו מותר. את שעירה לתוכו אסור. ומוקי לה בעובד כוכבים המערה וההוא דנפק לבראי גזרי ביה רבנן ואסרוה משום כח עובד כוכבים ודלא נפק לבראי לא גזרו ביה רבנן. ומשום נצוק לא מתסרא דלא החמירו כולי האי בכח עובד כוכבים לאסור המחובר לו על ידי נצוק:

סימן כו: ...ופר"ת דמכולה שמעתין יש להוכיח דנצוק לא הוי חבור. כי רב הונא לא אמר מסברא ומגמרא דנצוק הוי חבור. אלא דרך משא ומתן רצה להוכיח מן המשנה מדקתני לטומאה ולטהרה. והוכיח לו רב נחמן דהא דיוקא ליתא וחזר בו רב הונא ... וראיות אילו נכוחות וברורות אלא שהגאונים ורש"י פסקו דנצוק חבור. וכן דעת רב אלפס. ור"מ היה נוהג ע"פ גדולי צרפת דבהפסד מרובה היה מתיר נצוק כגון אם משך מן החבית לכלי שיש בו יין נסך אבל לא בהפסד מועט:

4. שו"ע יורה דעה - סימן קכז

(א) המערה יין לתוך כלי שיש בו יין עובד כוכבים האסור בהנאה, נאסר כל היין שבכלי העליון, שהרי העמוד הנצוק מחבר בין היין שבכלי העליון ובין היין שבכלי התחתון, ורואים כאלו יין של איסור מעורב בשל היתר. ואם עירה וקיטף, שקודם שנגע בשל האיסור הפסיק קלוח היורד מהיין של היתר, מותר:

(ב) הא דנצוק חבור, ה"מ בהפסד מועט, אבל בהפסד מרובה כגון שהוציא מהחבית לכלי שיש בו יין נסך, מותר: הגה - ואין חילוק בין אם היה הרבה יין בחבית או לא. ואפילו יכול למכרו לעובד כוכבים. וכל מה שהוא בקנקן או בכוס, מקרי הפסד מועט. ודוקא ביין נסך, אבל בשאר איסורים אם יכול למכרו לעובד כוכבים ואין בו הפסד מרובה, לא מקרי הפסד מרובה (מסקנת ת"ה סימן ר"ד):

(ג) נצוק בר נצוק אינו חבור: